

شوک جدید به مذاکرات

مذاکرات وین به‌طور ناگهانی و بدون اطلاع قبلی از امروز از سر گرفته می‌شود. شوک خبری زمانی رخ داد که ناگهان انریکه مورا، نماینده اتحادیه اروپا در توییت اعلام کرد....

مذاکرات وین به‌طور ناگهانی و بدون اطلاع قبلی از امروز از سر گرفته می‌شود. شوک خبری زمانی رخ داد که ناگهان انریکه مورا، نماینده اتحادیه اروپا در توییت اعلام کرد که برای احیای برجام راهی وین است. ساعتی پس از اعلام این خبر وزارت خارجه ایران نیز خبر از سفر علی باقری به اتریش داد و این اخبار سرانجام با تایید سفر رابرت مالی به وین تکمیل شد. اکنون همه چیز مهیاست تا حداقل نمایندگان اروپا، ایران و آمریکا درباره پیش نویس بول آخرین نظرات و جمع بندی های خود را ارائه و با یکدیگر تبادل نظر کنند.

به گزارش نصر، انریکه مورا، نماینده اتحادیه اروپا در مذاکرات هسته ای روز گذشته از سفرش به وین برای اجرایی شدن کامل برجام خبر داد. سرانجام بعد از مطرح شدن برخی گمانه زنی ها درباره ازسرگیری گفت وگوهای هسته ای آن هم بعد از یک دوره تنش بین تهران و واشنگتن، نماینده اتحادیه اروپا در مذاکرات احیای توافق هسته ای در پیامی خبر داد که برای ازسرگیری این مذاکرات میان ایران و قدرت های جهانی راهی وین شده است.

انریکه مورا، نماینده اتحادیه اروپا در مذاکرات وین در صفحه توییتش نوشت: «در راه وین مذاکره درباره اجرایی شدن کامل برجام بر مبنای متن ارائه شده هماهنگ کننده مذاکرات [جوزپ بول] در ۲۰ ژوئیه. از مقامات اتریش کمال قدردانی را دارم.» ساعاتی بعد خبرگزاری رویترز به نقل از یک مقام آمریکایی که خواست نامش فاش نشود بدون ارائه جزئیات بیشتر گزارش داد «رابرت مالی» فرستاده ویژه ایالات متحده در امور ایران این هفته برای گفت وگو درباره احیای توافق برجام به وین سفر خواهد کرد.

همچنین ناصر کنعانی، سخنگوی وزارت امور خارجه از عزیمت هیات مذاکره کننده کشورمان به وین جهت ادامه مذاکرات برای رفع تحریم های ظالمانه علیه ملت ایران خبر داد. به گزارش «ایسنا»، سخنگوی وزارت امور خارجه در این رابطه گفت: «در چارچوب سیاست رفع تحریم های ظالمانه علیه کشورمان، هیات مذاکره کننده جمهوری اسلامی ایران به ریاست علی باقری مذاکره کننده ارشد جمهوری اسلامی ایران عازم وین شد.»

به گفته کنعانی، در این دور از گفت وگوها که به روال قبل با هماهنگی اتحادیه اروپا برگزار خواهد شد، درباره ایده های مطرح شده از سوی طرف ها از جمله ایده های ارائه شده از سوی جمهوری اسلامی ایران که هفته جاری به طرف مقابل ارائه شد، بحث و تبادل نظر صورت خواهد گرفت. سخنگوی وزارت امور خارجه با تاکید مجدد بر عزم و اراده جمهوری اسلامی ایران بر دستیابی به یک توافق پایدار که ضامن حقوق و پاسدار منافع ملت ایران باشد، ابراز امیدواری کرد طرف های مقابل نیز با اتخاذ تصمیمات لازم و تمرکز جدی بر حل مسائل باقی مانده، شرایط را برای پیشبرد موثر گفت وگوها فراهم کنند.

سه منبع آگاه به پولیتیکو گفتند که اتحادیه اروپا آخرین تلاش را برای نجات توافق هسته ای ایران انجام می دهد و همه مذاکره کنندگان را برای از سرگیری غیرمنتظره و ناگهانی مذاکرات در روز پنج شنبه فرا می خواند. مذاکره کنندگان اکنون به وین می روند تا ببینند آیا امیدی باقی مانده است یا خیر. دیپلمات هایی از ایالات متحده، ایران، چین، روسیه، آلمان، بریتانیا و فرانسه و همچنین اتحادیه اروپا از آنجایی که ایران از گفت وگوی مستقیم با آمریکا خودداری می کند، به عنوان میانجی حضور خواهند داشت. هنوز مشخص نیست مقامات حاضر در چه سطحی قرار دارند و مذاکرات تا چه زمانی ادامه خواهد داشت. همان طور که در ماه های گذشته اتفاق افتاده است، جلسات عمدتاً در هتل مجللی واقع در منطقه اول تاریخی وین برگزار می شود. آماده سازی برای نصب مجدد چادر رسانه ای در خارج از هتل نیز از روز گذشته آغاز شد.

انتظار منابع آگاه از مذاکرات در سطح پایینی قرار دارد و هشدار دادند که هنوز خیلی زود است که بگوییم آیا مذاکرات موفقیت آمیز خواهد بود یا خیر. هنوز تعدادی از اختلافات برجسته و مهم وجود دارد که باید حل و فصل شوند، و مشخص نیست که آیا ایران موضع خود را پس از شکست دور قبلی مذاکرات در ماه مارس تغییر داده است یا خیر. با این حال، پیش نویس بول به عنوان نقشه راه درباره چگونگی دستیابی به توافق اساساً از اوایل سال جاری آماده شده است. اما جنگ روسیه در اوکراین و به دنبال آن اختلاف بر سر اینکه آیا ایالات متحده عنوان تروریستی خود را از سپاه حذف خواهد کرد یا خیر، هرگونه توافق نهایی را متوقف کرده است.

این در حالی است که طی چند روز گذشته تنش ها بین ایران و آمریکا بالا گرفت؛ از یک سو آمریکا بار دیگر بر فهرست تحریمی اش علیه ایران افزود و در مقابل تهران نیز اعلام کرد که گازدهی به نزدیک به ۵۰۰ سانتریفیوژ نسل IR۶ را آغاز کرده است. هر چند هیچ یک از طرفین با وجود به کار گرفتن چنین اقداماتی، از شکست مذاکرات سخن نمی گفتند یا تلاش می کردند طرف دیگر را مقصر ناکام ماندن گفت وگوها نشان دهند.

همچنان که جو بایدن، رئیس جمهور آمریکا روز دوشنبه در بیانیه ای که کاخ سفید آن را منتشر کرد، گفت: «ما در هماهنگی با متحدان و شرکای منطقه ای خود، پیشنهادی را برای بازگشت کامل و متقابل به اجرای برجام ارائه کرده ایم تا اطمینان حاصل

شود که ایران هرگز به سلاح هسته ای دست نخواهد یافت.» همچنین آنتونی بلینکن وزیر خارجه آمریکا در کنفرانس بازنگری ان پی تی با طرح این ادعا که ایران آماده پذیرش توافق بازگشت به توافق هسته ای نیست، گفت: «بازگشت به توافق هسته ای همچنان بهترین راه نتیجه برای ایالات متحده، ایران و کل جهان است.»

پیشنهاد متفاوت اتحادیه اروپا

جواد کریمی قدوسی، عضو کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی مجلس نیز درباره شروع دور جدید مذاکرات در وین که از ۲۰ اسفند ماه متوقف شده بود، گفت: «به احتمال زیاد دور جدید مذاکرات هسته ای بعد از تاسوعا و عاشورا آغاز خواهد شد.» به گزارش باشگاه خبرنگاران جوان، کریمی قدوسی در گفت و گویی درباره پیشنهاد جدید اتحادیه اروپا برای آغاز دور جدید مذاکرات هسته ای تأکید کرد: «پیشنهاد جدید اتحادیه اروپا نسبت به پیشنهاد های قبلی مقداری متفاوت است؛ این موضوع به دلیل منطق قوی جمهوری اسلامی و سفر ناموفق رئیس جمهور آمریکا به منطقه بوده است.»

وی افزود: «در پیشنهاد جدید اروپا، بسیاری از مطالبات و خواسته های جمهوری اسلامی محقق شده است، اما هنوز یک الی دو مورد باقی مانده است که عمدتاً مربوط به حوزه تحریم ها می شود.» این نماینده ادامه داد: «اتحادیه اروپا در پیشنهاد جدید خود، نسبت به برخی از خواسته های جمهوری اسلامی ایران نرمش نشان داده و مقداری مواضع خود را تعدیل کرده اند؛ البته جمهوری اسلامی نیز در حال بررسی این پیشنهاد است و به زودی جمع بندی نهایی خود را برای طرف مقابل ارسال خواهد کرد.» هرچند پیش تر «العربی الجدید» به نقل از منابع آگاه خبر داده بود که مسوولان ایرانی معتقدند طرح اروپا چیز مهم و بزرگی به پیش نویس توافق اضافه نکرده است و پیشنهاد کنونی به طور کافی سه مطالبه اصلی تهران را برآورده نمی کند. این سه مطالبه عبارتند از: «رفع تحریم ها، دادن ضمانت های کافی و همچنین اعلان آژانس بین المللی انرژی اتمی مبنی بر بستن پرونده مربوط به اختلافات میان تهران و آژانس.»

موارد اختلافی چیست؟

عضو کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی مجلس شورای اسلامی تصریح کرد: «یکی از موارد اختلافی بین ایران و آمریکا این است که آمریکا می گوید در صورت بازگشت تحریم ها، سرمایه گذارانی که در ایران هستند، بلافاصله باید به کشورشان برگردند؛ درحالی که ایران این موضوع را قبول ندارد و در صورت بازگشت تحریم ها، غنی سازی باید تا بالای ۶۰ درصد ادامه پیدا کند. همچنین سرمایه گذارانی که با ما قرارداد بسته اند، باید تا پایان قراردادشان در ایران حضور داشته باشند و تحریم نشوند.» وی در پایان خاطرنشان کرد: «به نظر می رسد با توجه به شرایط فعلی، نهایتاً طرف آمریکایی به خواسته های ایران تن خواهد داد و می توانیم شاهد توافق و به نتیجه رسیدن مذاکرات هسته ای باشیم.»

خبر از سرگیری مذاکرات وین در پی این از سوی این مقام اتحادیه اروپا مطرح می شود که جوزپ بورل چند روز پیش در یادداشتی در فایننشال تایمز از کفایت مذاکرات خبر داد و گفت که متن پیشنهادی روی میز است و طرفین باید روی آن توافق کنند. پس از آن نیز رسانه عربی الجدید در گزارشی به نقل از منابع نزدیک به مذاکرات، جزئیات تازه ای درباره پیشنهاد مسوول سیاست خارجه اتحادیه اروپا به ایران منتشر کرد و نوشت پیشنهاد انجام دیدار میان علی باقری کنی، مذاکره کننده ارشد ایران با انریکه مورا، معاون مسوول سیاست خارجه اتحادیه اروپا نیز در این طرح مطرح شده است. روز یکشنبه نیز یک عضو هیات رئیسه کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی مجلس گفت که احتمالاً به زودی دور جدید مذاکرات در وین برگزار خواهد شد.

یعقوب رضازاده اظهار کرد: «در چند روز گذشته اعضای کمیسیون امنیت ملی جلساتی با آقای باقری رئیس تیم مذاکره کننده هسته ای داشتند. طبق مباحث مطرح شده با توجه به تلاش های طرف های اروپایی برای به نتیجه رسیدن مذاکرات برجام، احتمالاً در روزهای آینده دور جدید مذاکرات برگزار خواهد شد.» رضازاده درباره مکان مذاکرات گفت: «احتمالاً در وین برگزار خواهد شد.»

همچنین پیش تر منابع العربی الجدید ادعا کردند که حسین امیرعبداللهیان، وزیر امور خارجه ایران روز چهارشنبه گذشته در تماس تلفنی با جوزپ بورل ملاحظات ایران درباره این پیشنهاد مقام اروپایی را به وی ابلاغ کرده و گفته است که ایران به طور کلی مخالفت هایی با طرح دارد اما تاکنون به طور رسمی مخالفت خود را اعلام نکرده است. این منابع در ادامه تأکید کردند که امیرعبداللهیان به بورل گفته است ایران از پیشنهادها و ایده هایی که در راستای تکمیل مذاکرات و رسیدن به توافق هستند، استقبال می کند و همزمان خواستار انجام مباحثات بیشتر درباره پیشنهاد های اروپایی و همچنین پیشنهاد های تهران برای رسیدن به راه حل های مشترک است. اکنون قرار است دور جدیدی از گفت و گوها در وین برگزار شود؛ گفت و گوهایی بر مبنای طرح جوزپ بورل که گفته متن نهایی است و ایران نیز اعلام کرده جمع بندی هایی در این خصوص دارد که باید ارائه دهد.

چرایی آغاز مذاکرات

طهمورث غلامی، کارشناس مسائل بین الملل در گفت و گو با روزنامه «دنیای اقتصاد» گفت: «در روزهای اخیر ما شاهد این بودیم که ایالات متحده دو اقدام متفاوت انجام داد؛ نخست اینکه رئیس جمهور آمریکا اعلام کرد که آماده بازگشت متقابل به برجام است و در عین حال وزیر خارجه آمریکا در کنار وزرای خارجه بریتانیا و فرانسه بیانیه ای صادر کرده و خواهان آن شدند که ایران به برجام بازگردد.»

همزمان سخنگوی وزارت خارجه آمریکا و حتی وزیر خارجه این کشور اعلام کردند که آنها حاضر هستند بسته پیشنهادی جوزپ

بورل را بپذیرند و الان فقط باید ایران این پیشنهاد را بپذیرد.» غلامی ادامه داد: « این مساله که آمریکایی ها اعلام کرده اند بسته پیشنهادی نماینده اتحادیه اروپا را می پذیرند و برای مذاکره آماده هستند نوعی اعمال فشار به ایران به شمار می رود. به این صورت که اگر تهران بسته پیشنهادی بورل را نپذیرد یا به میز مذاکره بازنگردد، مسوول بحران شناخته می شود.» این کارشناس تاکید کرد که اقدام اول آمریکا و کشورهای اروپایی این بود که نشان دهند آماده پذیرش بسته پیشنهادی بورل و احیای برجام هستند. غلامی در ادامه گفت: « اقدام دوم آمریکا این بود که وزارت خزانه داری این کشور تحریم هایی را علیه شرکت هایی که در بخش نفت ایران فعال بودند اعمال کرد و همزمان وال استریت ژورنال گزارشی به نقل از مقامات آمریکا منتشر کرد که در آن به جزئیات فروش نفت ایران در قالب یا به اسم نفت عراق پرداخته شده بود.»

وی افزود: «به نظر من این دو اقدام نوعی پیام از سمت آمریکا به ایران بود مبنی بر اینکه می دانند که ایران چطور نفتش را می فروشد و اگر بخواهند می توانند مانع از آن شوند.»

این کارشناس تاکید کرد: « معمولا وزارت خزانه داری و حتی وزارت خارجه آمریکا وقتی تحریم هایشان نقض می شود آن را اعلام نمی کنند تا طرف مقابل و بازیگر نقض کننده تحریم ها هوشیار شود و روش خود را تغییر دهد.» غلامی با اشاره به اینکه هدف آمریکا از ذکر اسامی شرکت ها و اشخاص این بود که بگویند ما از این مسائل مطلع هستیم، افزود: «همچنین می خواستند به تهران هشدار دهند که اگر به میز مذاکرات بازنگردید در کنار تحریم هایی که اخیرا اعمال کرده اند می توانند مسیر فروش نفت ایران را نیز به زعم خود تحریم کنند.»

کارشناس مسائل بین الملل درباره واکنش ایران به این تحولات نیز توضیح داد: « از یک سو ایران نیز برای ازسرگیری مذاکرات احیای برجام اعلام آمادگی کرد و از سوی دیگر بعد از نصب سانتریفیوژهای پیشرفته، گازدهی به آنها را نیز آغاز کرد که این اقدام نیز نوعی فشار به طرف مقابل محسوب می شود.» غلامی تاکید کرد: « لذا می توان گفت که دو طرف تلاش کرده اند در آستانه مذاکرات هسته ای سطح فشار و تنش را بالا ببرند تا در این مذاکرات بتوانند از یکدیگر امتیازات بیشتری بگیرند.»

آخرین فرصت

همچنین این کارشناس گفت که مذاکرات پیش رو، احتمالا آخرین فرصت برای احیای توافق هسته ای خواهد بود. چراکه در ماه سپتامبر نشست شورای حکام آژانس را داریم و با توجه به صحبت های رافائل گروسی در روزهای اخیر درباره برنامه هسته ای ایران انتظار گزارش مثبتی از طرف ایشان را نمی توان داشت و ممکن است بیانیه یا قطعنامه ای علیه برنامه هسته ای ایران صادر شود که در این صورت وضعیت متشنج خواهد شد. بنابراین این مذاکرات همچنان که بورل گفته آخرین فرصت احیای برجام است و من نیز تصور می کنم که برجام در این دور از گفت وگوها احیا خواهد شد.

سعیده سادات فهری
روزنامه دنیای اقتصاد